KETEBE

ISBN: 978-625-8904-38-3
© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 1792

Teori

Yayın Yönetmeni
Furkan Çalışkan

Dizi Editörü
Murat Erşen

Yayıma Hazırlayan
Adem Beyaz

Düzelti
Rabia Şenol

Kapak
Harun Tan

Mizanpaj
Nilgün Sönmez

1. BASKI

Ekim 2026
İstanbul

Ketebe Yayınları
Sertifika No: 49619
Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212 612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt
Sertifika No: 47939
My Matbaacılık San. ve
Tic. Ltd. Şti. Maltepe Mah.
Yılanlı Ayazma Sk. No: 8/F
Zeytinburnu / İstanbul
Tel: 0212 674 85 28

© **2024 by The University of Chicago. All rights reserved.**

© Özgün adı *Lectures on Imagination* olan bu kitabın Türkiye hakkı Introtema aracılığıyla University of Chicago Press ile anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ye aittir. İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

PAUL
RICŒUR

İMGELEM DERSLERİ

Editörler
George H. Taylor, Robert D. Sweeney,
Jean-Luc Amalric & Patrick F. Crosby

Türkçesi: *Burak Çakır*

KETEBE

Paul Ricœur

20. yüzyılın önde gelen Fransız filozoflarındandır. Valence'ta doğdu. Annesini bebekken, babasını Birinci Dünya Savaşı'nda kaybetti ve Rennes'de Protestan bir çevrede büyüdü. İkinci Dünya Savaşı'nda beş yıl Alman esir kampında kaldı ve burada Husserl'in *Ideen I*'ini Fransızcaya çevirdi. Strasbourg, Sorbonne, Nanterre ve Chicago üniversitelerinde ders verdi. Fenomenolojiyle hermenötiği birleştirerek yorum, anlatı ve kimlik üzerine özgün bir düşünce geliştirdi. 2004'te Kluge Ödülü'nü aldı ve 2005'te Châtenay-Malabry'de öldü.

Burak Çakır

Eskişehir'de doğdu (1987). Anadolu Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde lisans, Galatasaray Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde yüksek lisans ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde doktora eğitimini tamamladı (2021). Editör, redaktör ve çevirmen olarak bazı yayınlara katkı sağladı. Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde felsefe dersleri vermektedir.

İÇİNDEKİLER

Editörün Teşekkürü..... 7

Editörün Sunuşu..... 11

İMGELEM DERSLERİ

1 Giriş Dersi 63

BİRİNCİ KISIM

KLASİK OKUMALAR..... 83

2 Aristoteles 85
3 Pascal ve Spinoza 109
4 Hume..... 131
5 Kant: Saf Aklın Eleştirisi..... 149
6 Kant: Yargı Gücünün Eleştirisi..... 169

İKİNCİ KISIM

MODERN OKUMALAR..... 189

7 Ryle 191
8 Ryle (2) ve Price..... 215
9 Wittgenstein 237

10 Husserl: Mantık Soruşturmaları 259
11 Husserl: Ideen..... 281
12 Sartre (1) 303
13 Sartre (2) 327
14 Sartre (3) 349

ÜÇÜNCÜ KISIM
KURMACA OLARAK İMGELEM 371

15 Kurmaca (1): Giriş 373
16 Kurmaca (2): Metafor 395
17 Kurmaca (3): Resim..... 415
18 Kurmaca (4): Modeller 435
19 Kurmaca (5): Poetik Dil..... 459

Kaynakça..... 477

EDİTÖRÜN TEŞEKKÜRÜ

Bu ders metinlerini yayıma hazırlarken editörlerin başvurduğu örnek, Ricoeur'ün bizzat gözden geçirme fırsatı bulduğu *Lectures on Ideology and Utopia* [*İdeoloji ve Ütopya Dersleri*] başlıklı yapıtı olmuştur. Amaç, Ricoeur'ün yayımlanmasını onaylayacağı bir yapıt ortaya koymaktı. Metnin ders niteliği, onun yayımlanmak üzere kaleme aldığı diğer yapıtlarından ayrımını da korur.

Derslerin yayımlanması, büyük ölçüde editör arkadaşım Patrick Crosby'nin öngörülü girişimine borçludur. Kendisi, dersleri kaydetmenin, dikkatli ve birebir bir şekilde yazıya dökmenin, ardından da hem kayıtları hem de transkripsiyonu korumanın önemini fark etmişti. Patrick derslerin ilk editörlük sürecine de dahil olmuştur. Bir diğer editör arkadaşım Bob Sweeney ve ben, kayıtların tamamını ayrı ayrı dinleyip transkripsiyonları gözden geçirdik. Ardından Bob ile birlikte, kitabın redaksiyonunu titizlikle yürüttük. Fransa'da yaşayan editörümüz Jean-Luc Amalric ise, el yazmasını çeşitli aşamalarda değerlendirdi ve nihayetinde son halinin dikkatli bir okunmasını da yaptı. Jean-Luc, ayrıca bir dizi Fransızca kaynak künyesinin bulunmasında da çok yardımcı oldu. Kendisine, kitabın Fransızca baskısının baş çevirmeni olduğu ve çeviri sürecini baştan sona yönettiği için ayrıca müteşekkiriz.

Editörler, çalışmanın yayımlanmasına izin verdikleri için Ricoeur'ün edebi vasilerine, yani Jean-Paul Ricoeur'ün başkanlığındaki Paris Fonds Ricoeur Yayın Kuruluna teşekkür eder. Yayın Kurulu, derslerin daha yetkin bir baskısının hazırlanmasına katkı sağlamak amacıyla, Ricoeur'ün imgelem üzerine ders notlarının kitaba dahil edilmesini talep etti. Bu istek, hem transkripsiyonun doğruluğunu denetlemeye yardımcı olmayı hem de sunulan derslere esaslı bir katkı eklemeyi amaçlıyordu. Notların bir kısmı doğrudan 1975 derslerine gönderme yapıyor gibi görünürken, diğerleri dersin 1973 ila 1975 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri veya Fransa'da sunulan çeşitli tekrarlarından derlenmiştir. Fonds Ricoeur'e, Catherine Goldenstein'e ve Olivier Villemot'ya bu malzemeleri titizlikle buldukları, sınıflandırdıkları ve yayıma hazırladıkları için teşekkür ederiz.

Editörler olarak ayrıca Ricoeur ailesine ve Olivier Abel'e de şükranlarımızı sunarız. Nathalie Ricoeur-Nicolaï ve tüm Ricoeur ailesi, Paul Ricoeur'ün yapıtlarının yayımlanmasına ilişkin editörlük sorumluluğu üstlenmiş ve bu baskıyı desteklemeyi cömertçe kabul etmişlerdir. Olivier Abel ise kitabın ve yayımının sürekli bir destekçisi olmuştur.

Fonds Ricoeur Yayın Kurulu, Jean-Luc ve Patricia Lavelle'i ders notlarının ilk değerlendirmesini yapmaları ve metne eklenebilecek uygun yerleri önermeleri için davet etti. Çalışma, onlardan hatırı sayılır bir zaman ve emek istemiştir. Notları ve önerilerini ayrıntılı bir şekilde inceledim; ardından Jean-Luc ile birlikte (Patricia başka projelere yönelmişti) her bir notun dahil edilmesi konusunda mutabakata vardık. Neredeyse tüm durumlarda bu eklemeler, *Lectures on Ideology and Utopia*'daki notların dahil edilme biçimine benzer şekilde, metinde ayrıca belirtilmeksizin yer alır.

Önceki kitapta olduğu gibi, tartışma bölümlerinde öğrencilerin Ricoeur'e yönelttiği soruları metinden çıkardık ve Ricoeur'ün yanıtlarını metne dahil ettik. Ayrıca Ricoeur'ün, dersin

izlencesi gibi konulardaki ders işleyişine dair yorumlarını da büyük ölçüde çıkardık; bunun yerine ders izlencesini metnin sonundaki kaynakçanın bir parçası olarak sunuyoruz. Birkaç ilgili noktada ise, anlamlı bir katkı sundukları durumlarda Ricoeur'ün izlence hakkındaki yorumlarını son notlara ekledik.

Tüm alıntıları kontrol ettik. Okurlara yardımcı olmak amacıyla, Ricoeur'ün göndermesi yeterince açık olduğu halde kendisi tarafından sarih bir şekilde belirtilmediği durumlarda, metin içindeki birincil kaynaklara sayfa numaraları ekledik. Ancak, 16. Ders'te Ricoeur'ün kendi kitabı *The Rule of Metaphor*'a [*Canlı Metafor*] yaptığı sayısız göndermeyi ilişkilendirmeye çalışmadık. Ricoeur'ün ikincil bir kaynağa genel bir gönderme yaptığı yerlerde, bu kaynağı kaynakçaya dahil ettik ama bir not düşmedik. Ricoeur'ün ikincil bir metne daha belirgin bir gönderme yapıp sayfa numarası vermediği durumlarda ise, bir son not olarak ekledik. Alıntılardaki [köşeli parantezle belirtilen] eklemeler Ricoeur'e aittir.

Tüm son notlar editörler tarafından eklenmiş olup, bunları bilinçli olarak asgari düzeyde tuttuk. Kitabın kısımlarının ve bölümlerinin başlıkları da yine editörlerin tasarrufudur.

Kaynakça genişletilerek, şunları içerecek hale getirilmiştir: Ricoeur'ün ders izlencesi, Ricoeur'ün imgelem üzerine yazdığı metinlerin bir kronolojisi, bu metinde alıntılanan Ricoeur'ün diğer yapıtları ve de alıntılanan ikincil kaynaklar.

Değerli katkılarından ötürü, bağlı bulunduğum Pittsburgh Üniversitesi Hukuk Fakültesi Belge Teknolojileri Merkezinin farklı dönemlerdeki üyeleri Vicki DiDomenico, LuAnn Driscoll, Phyllis Gentile, Karen Knochel, Darleen Mocello ve Barb Salopek'e teşekkür ederiz. Ayrıca, dizin konusundaki yardımları için Avinash Ram'a ve çok yararlı teknik destekleri için Fernando Nascimento ile Trent Taylor'a da teşekkür ederiz.

Kendi adıma ayrıca, tamamen benim sorumluluğumda olan "Editörün Sunuşu"nu okuyup değerli yorumlarını esirgemeyen

Jean-Luc, Fernando, Suzi Adams, John Arthos, Eileen Brennan, Morny Joy, Tom McCormick ve Roger Savage'e de şükranlarımı sunarım. Editörlük süreci boyunca, bu yapıtın entelektüel katkılarını anlamaya yönelik çabalarım, "Editörün Sunuşu"nda uygun yerlerde gönderme yaptığım birkaç yayının ortaya çıkmasına da vesile olmuştur.

Editörlük ve yayım sürecinin uzunluğu nedeniyle, editör arkadaşlarım Bob Sweeney ve Patrick Crosby'nin kitabın yayımlanmasını görememiş olmaları üzücüdür. Yoklukları, yine de bana her birinin kitaba yaptığı katkı için kendilerine teşekkür etme fırsatını veriyor. Ayrıca, önceki bir hatamı düzeltme gereği duyuyorum: Patrick'in, *Lectures on Ideology and Utopia*'nın kayıtları üzerine adını el yazısıyla yazdığı notu yanlış okumam ve hafızamın beni yanıltması sonucunda, o kitabın "Editörün Teşekkürü" kısmında Patrick'in adını yanlış yazmıştım. Her iki dersin kayıtlarının kaynağı da Patrick'ti ve derslerin değerini yıllar öncesinden sezmiş olması bakımından okurlar kendisine çok şey borçludur.

Patrick henüz hayattayken çalışmadaki katkısının, çok genç yaşta aramızdan ayrılan dostu Christopher Loren Albers'in anısına ithaf edilmesini istemişti. Benim katkım ise, hem Patrick'in hem de Bob'un anısına ithaf edilmiştir.

George H. Taylor

EDİTÖRÜN SUNUŞU

İnsan imgelemi üzerine kaleme alınmış literatür artık son derece kapsamlı bir hale ulaşmış durumda ve hâlâ genişlemeye devam ediyor. Konu sadece bu metnin temel odağını oluşturan felsefede değil, aynı zamanda sanatlar, bilişsel teori, hukuk, edebiyat kuramı, doğa bilimleri, psikoloji, din, retorik, sosyal ve politik teori ve teknoloji gibi alanlarda da ciddi bir ilgi görmüştür. Elinizdeki kitap, Paul Ricoeur'ün imgelem hakkında 1975 yılında Chicago Üniversitesinde verdiği derslere dayanır. Dersler, üretken –nihayetinde de yaratıcı– bir imgelem teorisi geliştirme çabalarıyla, güncel düşünsel sorunların ön saflarında yer almayı sürdürür.[1] Gerçekten de derslerin amacı, sadece yeniden üretici bir imgeleme karşılık, üretken ve yaratıcı bir imgelemin mevcudiyetini göstermek ve imgelemin, şiir ile doğa bilimleri gibi alanlar dahil, disiplinler boyunca insan düşüncesinde ortak oluşunu savunmaktır. Ricoeur'ün, külliyatının genelinde görülen bu argümanının en güçlü yanlarından biri, onun farklı alanlardaki bilgisi ve bu alanların derin içgörülerini yakalayıp, başlı başına yaratıcı ve yenilikçi bir teoriye dönüştürme yeteneğidir. Dolayısıyla dersler, sadece felsefeye yakın olanlar için değil, farklı alanlara yönelmiş ve kendi çalışma alanlarında uygulanabilir üretken

1 Üretken ve yaratıcı imgelem ayrımına döneceğiz.

bir imgelem teorisinin sunduğu açılımları arayanlar için de ilgi çekicidir. Sunuş'un amaçlarından biri de derslerin yapısını ve değerini, kapsamlı bir felsefi eğitimi almamış okurlar için anlaşılır kılmaktır.

Ricoeur, 1975 Güz döneminde Chicago Üniversitesinde imgelem derslerini verirken, aynı zamanda ayrı bir ders olarak ideoloji ve ütopya hakkında bir ders daha vermekteydi. Dersler daha sonra, imgelemin önemli bir alt izlek olarak yer aldığı *Lectures on Ideology and Utopia* adıyla yayımlandı. 1975 yılı aynı zamanda Ricoeur'ün daha sonra *The Rule of Metaphor* adıyla çevrilecek, *La métaphore vive* yapıtının yayımlanmasına da denk gelir. Elinizdeki kitabın kaynakçasındaki Ricoeur'ün imgelem hakkındaki çalışmalarının kronolojisinin de gösterdiği gibi, Ricoeur özellikle 1970'lerin büyük bir bölümünde yaratıcılık ve imgelem konusuna ciddi şekilde yoğunlaşmıştı. Yayımlanmış yapıtlarını temel alan birçok uzman, imgelem temasının Ricoeur için önemini ele almıştır.[2] Bazıları daha da

2 Bkz. örneğin, Jean-Luc Amalric, *Ricoeur, Derrida. L'Enjeu de la métaphore* (Paris: PUF, 2006); Amalric, *Paul Ricoeur, l'imagination vive. Une genèse de la philosophie ricoeurienne de l'imagination* (Paris: Hermann, 2013); Amalric, "D'une convergence remarquable entre phénoménologie et philosophie analytique: La lecture ricoeurienne des thèses de Sartre et Ryle sur l'imagination," *Études Ricoeuriennes/Ricoeur Studies* 5, no. 1 (2014): 82-94; Amalric, "L'espace de la fantaisie: Prolégomènes à une approche de l'expérience analytique à partir du concept ricoeurien d'identité narrative," *B@belonline* 8 (2021): 21-44; Amalric, "Evénement, idéologie et utopie," *Études Ricoeuriennes/Ricoeur Studies* 5, no. 2 (2014): 9-22; Amalric, "L'imagination poéticopratique dans l'identité narrative," *Études Ricoeuriennes/Ricoeur Studies* 3, no. 2 (2012): 110-27; Amalric, "Ricoeur, Castoriadis: The Productive Imagination between Mediation and Origin," *Ricoeur and Castoriadis in Discussion: On Human Creation, Historical Novelty, and the Social Imaginary* içinde, ed. Suzi Adams (Londra: Rowman and Littlefield International, 2017), s. 77-110; Amalric, "Le statut de l'utopie dans la philosophie de l'imagination de Ricoeur," *Penser l'utopie aujourd'hui avec Paul Ricoeur* içinde, ed. Sébastien Roman (Paris: Presses Universitaires de Vincennes, 2021), s. 37-55; Luz Ascarate, *Imaginer selon Paul Ricoeur: La phénoménologie à la rencontre de l'ontologie sociale* (Paris: Hermann, 2022); Patrick L. Bourgeois, *Imagination and Postmodernity* (Lanham, MD: Lexington Books, 2013), s. 140-41; Maria Gabriela Azevedo e Castro, *Imaginação em Paul Ricoeur*

(Lizbon: Instituto Piaget, 2002); Geoffrey Dierckxsens, "The Ambiguity of Justice Revisited: The Narrative and Imaginative Aspects of Social Power and Embodiment in Ricoeur's Philosophy," *The Ambiguity of Justice: New Perspectives on Paul Ricoeur's Approach to Justice* içinde, ed. Geoffrey Dierckxsens (Leiden: Brill, 2020), s. 84-87; Jeanne Evans, *Paul Ricoeur's Hermeneutics of the Imagination* (New York: Peter Lang, 1995); James Fodor, *Christian Hermeneutics: Paul Ricoeur and the Refiguring of Theology* (Oxford: Clarendon Press, 1995), s. 189-91; Michaël Foessel, "Action, Norms and Critique: Paul Ricoeur and the Powers of the Imaginary," *Philosophy Today* 58, no. 4 (2014): 513-25; Foessel, "Introduction: Paul Ricoeur ou les puissances de l'imaginaire," *Ricoeur: Anthologie* içinde, ed. Michaël Foessel ve Fabien Lamouche (Paris: Éditions Points, 2007), s. 7-22; Saulius Geniusas, "Against the Sartrean Background: Ricoeur's Lectures on Imagination," *Research in Phenomenology* 46, no. 1 (2016): 98-116; Geniusas, "Between Phenomenology and Hermeneutics: Paul Ricoeur's Philosophy of Imagination," *Human Studies* 38, no. 2 (2015): 223-41; Geniusas, "The Stuff That Dreams Are Made of: Max Scheler and Paul Ricoeur on Productive Imagination," *Hermeneutics and Phenomenology: Figures and Themes* içinde, ed. Saulius Geniusas ve Paul Fairchild (Londra: Bloomsbury, 2018), s. 93-105; Richard Kearney, "Between Imagination and Language," *On Paul Ricoeur: The Owl of Minerva* (Aldershot, UK: Ashgate, 2004) içinde, s. 35-58; Kearney, "Exploring Imagination with Paul Ricoeur," *Stretching the Limits of Productive Imagination: Studies in Kantianism, Phenomenology, and Hermeneutics* içinde, ed. Saulius Geniusas (Londra: Rowman & Littlefield International, 2018), s. 187-204; Kearney, "The Hermeneutical Imagination (Ricoeur)," *Poetics of Imagining: Modern to Post-Modern* (New York: Fordham University Press, 1998) içinde, s. 142-77; Kearney, "Paul Ricoeur and the Hermeneutic Imagination," *The Narrative Path: The Later Works of Paul Ricoeur* içinde, ed. T. Peter Kemp ve David Rasmussen (Cambridge, MA: MIT Press, 1989), s. 1-31; Maria Avelina Cecelia Lafuente, "Imagination and Practical Creativity in Paul Ricoeur," *Life: The Outburst of Life in the Human Sphere, Book II* içinde, ed. Anna-Teresa Tymieniecka (Dordrecht: Kluwer, 1999), s. 243-61; Mariana Larison, "L'imaginaire et ses lieux communs," *Philosophie* 132, no. 1 (2017): 68-77; Leonard Lawlor, *Imagination and Chance: The Difference Between the Thought of Ricoeur and Derrida* (Albany: SUNY Press, 1992), s. 66-69, 124-26; Mary Schaldenbrand, "Metaphoric Imagination: Kinship Through Conflict," *Studies in the Philosophy of Paul Ricoeur* içinde, ed. Charles E. Reagan (Athens: Ohio University Press, 1979), s. 57-81; Alain Thomasset, *Paul Ricoeur: Une poétique de la morale: Aux fondements d'une éthique herméneutique et narrative dans une perspective chrétienne* (Leuven: University Press-Peeters, 1996); Thomasset, "L'imagination dans la pensée de Paul Ricoeur: Fonction poétique du langage et transformation du sujet," *Études théologiques et religieuses* 80, no. 4 (2005): 525-41; Kevin J. Vanhoozer, *Biblical Narrative in the Philosophy of Paul Ricoeur: A Study in Hermeneutics and Theology* (Cambridge: Cambridge University Press, 1990), s. 43-49; Sophie Vlacos, *Ricoeur, Literature and Imagination* (New York: Bloomsbury, 2014).

ileri giderek bu temanın onun külliyatının merkezinde yer aldığını ileri sürmüştür.[3] Söz konusu yazarlardan birkaçı Ricoeur'ün imgelem, özellikle de üretken imgelem, üzerine genel argümanını daha sistematik bir sunumla ortaya koymadığından hayıflanmıştır. İşte Ricoeur'ün imgelem dersleri, bu ihtiyacı gidererek söz konusu sistematik mimariyi sunar.

Dersler, üretken imgeleme dair özgün bir teori geliştirme hedefiyle, Ricoeur'ün genel imgelem teorisini ortaya koyar. Ricoeur, üretken imgelemin dört alt başlığa ayrıldığını öne sürer: sosyal ve politik imgelem, poetik imgelem, epistemolojik imgelem ve dinî imgelem (243). Elinizdeki kitap, onun genel teorisini sunmanın yanı sıra hem poetik imgelemi hem de epistemolojik imgelemi ayrıntılı bir biçimde ele alır. Ricoeur, *Lectures on Ideology and Utopia*'nın kendi sosyal ve politik imgelem teorisini geliştirdiğini savunur ve dinî imgelem tartışmasını başka metinlerine bırakır.[4] Dolayısıyla, Ricoeur'ün

3 Bkz. örneğin, Amalric, *Paul Ricoeur, l'imagination vive*, 13; Bourgeois, *Imagination and Postmodernity*, 141; Castro, *Imaginação em Paul Ricoeur*, 13; Dierckxsens, "The Ambiguity of Justice Revisited," 84; Evans, *Paul Ricoeur's Hermeneutics of the Imagination*, 47-48; Fodor, *Christian Hermeneutics*, 123, 189; Foessel, "Paul Ricoeur ou les puissances de l'imaginaire," 8; Kearney, "Between Imagination and Language," 36; Kearney, "Exploring Imagination with Paul Ricoeur," 187; Kearney, "The Hermeneutical Imagination (Ricoeur)," 143; Kearney, "Paul Ricoeur and the Hermeneutic Imagination," 2; Myriam Revault d'Allonnes, "Avant-propos à l'édition française," *Paul Ricoeur, L'idéologie et l'utopie* içinde, çev. Myriam Revault d'Allonnes ve Joël Roman (Paris: Seuil, 1997), 13; Schaldenbrand, "Metaphoric Imagination," 58-59, 76; Vanhoozer, *Biblical Narrative in the Philosophy of Paul Ricoeur*, 6, 7.

Editörün Sunuşu'nun sınırlı uzunluğu nedeniyle, ikincil literatüre hak ettiği yeri verilememiştir, bu nedenle Sunuş, sadece Ricoeur'ün kendi metinlerine odaklanır. Sunuş ayrıca, Ricoeur'ün makalelerinden yararlanmak yerine, genel olarak düşünürün konuyla ilgili kitaplarıyla kendini sınırlar.

4 Ricoeur'ün üretken veya poetik imgelemin bir biçimi olarak dinî imgelem üzerine çalışmalarından temsili bir seçki için bkz. *The Symbolism of Evil* [1960], çev. Emerson Buchanan (Boston: Beacon Press, 1967); "The Language of Faith" [1963], *The Philosophy of Paul Ricoeur: An Anthology of His Work* içinde, ed. Charles E. Reagan ve David Stewart (Boston: Beacon

üretken imgelem teorisinin, 1975'te Chicago'da verdiği her iki ders dizisini de kapsadığını kavramak asli önemdedir. Bu iki ders dizisinin bütünlüklü yapısı son derece ustaca kurgulanmıştır; farklı alanlara uzanışı da, görünüşte çok farklı alanlar arasında köprü kurabilecek ortak bir teori arayışıyla, son derece iddialıdır. Ricoeur, yıllara yayılan dersleri bir yana, tek bir dönemdeki derslerde bile bir yanda Marx'ı, diğer yanda edebiyat kuramcısı Northrop Frye ile bilim felsefecisi Mary Hesse'yi aynı entelektüel çerçevede buluşturabilen, ender rastlanır bir düşünürdür.

Press, 1978), s. 223-38; "Freedom in the Light of Hope" [1968], çev. Robert Sweeney, *The Conflict of Interpretations* içinde, ed. Don Ihde (Evanston, IL: Northwestern University Press, 1974), s. 402-24; "Listening to the Parables of Jesus," *The Philosophy of Paul Ricoeur: An Anthology of His Work* içinde, ed. Charles E. Reagan ve David Stewart (Boston: Beacon Press, 1978), s. 239-45; "Manifestation and Proclamation" [1974], *Blaisdell Institute Journal* 11 (1978): 13-35, yeniden basım: *Figuring the Sacred: Religion, Narrative, and Imagination*, çev. David Pellauer, ed. Mark I. Wallace (Minneapolis: Fortress Press, 1995), s. 48-67; "Philosophy and Religious Language," *Journal of Religion* 54 (1974): 71-85, yeniden basım: *Figuring the Sacred*, s. 35-47; "Biblical Hermeneutics," *Semeia* 4 (1975): 29-148; "Philosophical Hermeneutics and Biblical Hermeneutics" [1975], *Exegesis: Problems of Method and Exercises in Reading (Genesis 22 and Luke 15)* içinde, çev. Donald G. Miller, ed. François Bovon ve Grégoire Rouiller (Pittsburgh, PA: Pickwick Press, 1978), s. 321-39, Kathleen Blamey'nin yeni çevirisiyle yeniden basım: *From Text to Action* (Evanston, IL: Northwestern University Press, 1991), s. 89-101; "Philosophical Hermeneutics and Theological Hermeneutics," *Sciences Religieuses/Studies in Religion* 5, no. 1 (Yaz 1975): 14-33; "L'herméneutique de la sécularisation: Foi, idéologie, utopie," *Archivio de Filosofia* 46, no. 2-3 (1976): 49-68, yeniden basım: *La religion pour penser: Écrits et conférences* 5, ed. Daniel Frey (Paris: Seuil, 2021), s. 155-87; "Toward a Hermeneutic of the Idea of Revelation," *Harvard Theological Review* 70, no. 1-2 (1977): 1-37, yeniden basım: *Essays on Biblical Interpretation*, ed. Lewis S. Mudge (Philadelphia: Fortress Press, 1980), s. 73-118; "Naming God," *Union Seminary Quarterly Review* 34 (1979): 215-27, yeniden basım: *Figuring the Sacred*, s. 217-35; "The Bible and the Imagination," *The Bible as a Document of the University* içinde, ed. Hans Dieter Betz (Chico, CA: Scholars Press, 1981), s. 49-75, yeniden basım: *Figuring the Sacred*, s. 144-66; "Poétique et symbolique," *Initiation à la pratique de la théologie* içinde, ed. Bernard Lauret ve François Refoulé (Paris: Cerf, 1982), s. 37-61.

Editörün Sunuşu şöyle ilerler:[5] İlk bölüm takip eden derslerin genel bir panoramasını sunar. İkinci bölüm, her bir dersteki temaların daha ayrıntılı bir görünümünü ortaya koyar. Ricoeur'ün kendi üretken imgelem teorisini geliştirmesinden önceki bölümlerde, her bir ders Ricoeur'ün, tartıştığı düşünürün imgelem analizini kendi terimleriyle ele alışını sergiler. Derslerin her biri, aynı zamanda Ricoeur'ün, üzerine bir şeyler inşa etmek, reddetmek veya dönüştürmek üzere hareket edeceği bir imgelem teorisinin unsurlarına da işaret eder. Bu bölümün asıl amacı, her bir dersin Ricoeur'ün kendi teorisine nasıl katkıda bulunduğunu, bu teorinin neyi savunduğunu ve öneminin ne olduğunu göstermek olacaktır. Üçüncü bölüm, imgelem dersleri ile ideoloji ve ütopya dersleri arasındaki karşılıklı ilişkiyi detaylandırmak için geri döner. Buradaki bir iddia, ideoloji derslerinin Ricoeur'ün daha genel üretken imgelem teorisini sadece konu alanı bakımından değil, aynı zamanda esaslı bir anlayışla da beslediğidir. Dördüncü bölüm, hem imgelem derslerini hem de ideoloji ve ütopya derslerini, Ricoeur'ün daha sonraki yayımlanmış külliyatı, özellikle de *Time and Narrative* [*Zaman ve Anlatı*] ile ilişkili olarak konumlandırır. Sunuş'un temelindeki argümanlardan biri de Ricoeur'ün üretken imgelem üzerine çalışmasının hem kendi külliyatına hem de daha genel olarak imgelem ve üretken imgelem üzerine düşüncelere belirleyici ve kalıcı bir katkı sunduğudur.

George H. Taylor

5 Sunuş'un hazırlanmasında, imgelem derslerinin editörlüğü üzerinde çalışırken yazdığım diğer yapıtlara yaptığım göndermelerden yararlanılmıştır. Makalelere uygun noktalarda atıf yapılacak ve makaleler, burada ele alınabileceğinden daha geniş kapsamlı tema açılımlarına da işaret edecektir. Sunuş, derslerin transkripsiyonlarının ilk incelemesinden sonra kaleme aldığım, dersler üzerine eski bir makalemin yerini alır. Bkz. George H. Taylor, "Ricoeur's Philosophy of Imagination," *Journal of French Philosophy*, 16 (2006): 93-104.

Derslerin Genel Çerçevesi

Derslerin felsefi zemini, Ricoeur'ün farklı alanlardaki insani üretkenliği ve yaratıcılığı değerlendirme yönündeki daha kapsamlı hedefini gölgelememelidir, nitekim gölgelemez de. I. Kısım beş dersten oluşur; burada Ricoeur, beş klasik filozofun imgelem teorisini inceler: Aristoteles, Blaise Pascal ile Benedict Spinoza ve David Hume üzerine birer ders, Immanuel Kant üzerine ise iki ders vardır. II. Kısım daha çağdaş çalışmalara yönelir ve iki ana gruba ayrılır: Üç ders analitik gelenekten imgelem filozoflarını –Gilbert Ryle, H. H. Price ve Ludwig Wittgenstein– ele alırken sonraki beş ders ise kıta geleneğinden, fenomenolojik yönelimli imgelem filozoflarına –Edmund Husserl üzerine iki, Jean-Paul Sartre üzerine üç ders– odaklanır. III. Kısım ise son beş dersten oluşur ve Ricoeur'ün kendi üretken imgelem teorisini sunar.

Giriş niteliğindeki ilk derste Ricoeur, imgelem konusunu iki koordinat ekseni üzerinden ele alır. Birinci eksen, yatay düzlemde, mevcudiyetten yokluğa –daha sonra "hiçbir yer" olarak adlandıracağı kavram– uzanır ve yeniden üretici imgelemden üretken imgeleme doğru genişleyen bir yelpazeyi temsil eder. İkinci eksen ise dikey doğrultuda, en alttaki inanç düzeyinden –örneğin halüsinasyonda olduğu gibi– en üstteki inançsızlık ya da eleştirel mesafeye uzanır. Ricoeur'e göre kurmaca, bu iki eksenin sağ üst kadranında yer alan prototiptir; çünkü mevcut gerçekliğe (mevcudiyete) bir alternatif